

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
на дисертацію Кобейсі Хішам Хасана
«Житловий інтер'єр у дизайнерській практиці Лівану: традиції і сучасність», подану на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – дизайн

Сам факт виконання і захисту у ХДАДМ кандидатських дисертацій з дизайну іноземними громадянами, безумовно, показовий і заслуговує на окрему увагу. У даному випадку він важливий ще й тому, що дисертація присвячена проблемі національних традицій, тобто, свідчить про існування Харківській Академії дизайну поваги до проблематики традицій загалом, незалежно від конкретної національної приналежності об'єкта дослідження. Додаткового значення цей факт набуває у зв'язку із вибором автором часових меж дослідження – кінець ХХ – початок ХХІ століття, які не прочитуються із назви дисертації (термін «сучасність» має загальний характер). Специфічним, точніше, контрастуючим фоном для завдання збереження традицій у національних культурах сьогодні виступає тенденція глобалізації. Цілком очевидно, що ідея збереження традицій з одного боку і тенденція глобалізації з другого перебувають сьогодні у стані явної суперечності. До честі дисертанта, він у певній формі звертає увагу на дану обставину при доведенні актуальності. Завдяки цьому є підстави стверджувати, що дисертація Кобейсі Хішама є позитивним «вийнятком із правил», оскільки здебільшого автори не надають питанню актуальності належного значення і лише констатують її як факт.

Разом з тим, забігаючи наперед, можна констатувати, що питання актуальності теми дисертації не залишається поза увагою дисертанта і в ході її подальшого дослідження. Так, воно фігурує у змісті підрозділу 3.1 – «Соціокультурні процеси у Лівані другої половини ХХ – поч. ХХІ століття...»

Перш ніж перейти до розгляду основної частини тексту дисертації, хочеться відзначити продемонстровану у вступі добротну аналітичну проробку автором охопюваного фактичного матеріалу. Ця оцінка, між іншим, поширюється на всю роботу і дає підстави відповідно відгукнутися про самого дисертанта, який при написанні тексту не допускає суб'єктивних фантазій і добивається його документальності.

Ми ще повернемося до характеристики персони дисертанта.

Перший розділ автор присвячує історіографії, висвітленню джерельної бази та методів дослідження. В процесі ознайомлення з текстом позитивне враження, що склалось після прочитання вступу, лише підсилюється. Стає очевидним, що дисертант є справжнім патріотом своєї країни, її культури, і намагається розширити коло її прихильників за рахунок наукової інформації. Це – патріотизм, що базується на знаннях і тому гідний наслідування.

Характерно і цілком правомірно те, що напочатку опису автор застосовує панорамний підхід, як часовому, так і географічному сенсі, тобто, виходить за межі заявлені у назві роботи, і в результаті створює всестороннє відображення стану наукових досліджень ліванського житлового інтер'єру. Зокрема, дисертант звертає увагу на участь у цих дослідженнях українських авторів. Примітно також, що у тексті дисертації підрозділ 1.2 має назву «Обґрунтування джерельної бази та методів дослідження». А у назві цього ж підрозділу, поданій у описі структури, слово «обґрунтування» чомусь відсутнє. Між тим, дисертант насправді виконує обґрунтування, а не просто опис, і тим самим показує приклад наукової культури.

Другий розділ присвячений розгляду традицій житлового інтер'єру Лівану, третій – розгляду вказаного явища у сучасній дизайнерській практиці. Тобто, ще раз зауважуємо, постановка автором питань дослідження здійснюється у очевидній відповідності із їх відображенням у назві дисертації.

Отже, питання традицій має, на думку автора дисертації, ключове значення для повноцінного розкриття теми дослідження, і він переконливо цю думку доводить. При чому робить це зовні просто, але надійно, розглядаючи послідовно три групи питань: перша – географічно-кліматичні умови

формування типології житла та принципи організації внутрішнього простору; друга – поняття «ліванський дім» у взаємозв'язку з використовуваними у ньому матеріалами, технікою, обладнанням, і третя – пам'ятки традиційної житлової архітектури. І тут є чому подивуватись, адже справді непростим є шлях до розкриття поняття традиційного ліванського житла. Гадаю, автор і не шукав простішого, бо керувався усвідомленням глибини культурних традицій Лівану, яка в часовому відношенні вимірюється тисячоліттями. Тема традицій переконливо розкрита як у тексті розділу, так і завдяки численним ілюстраціям. Альбом ілюстрацій справляє враження незалежно від наукових коментарів.

Нарешті, про третій розділ. Він складається всього з двох підрозділів, але в складі другого три параграфи, тому можна говорити про достатню деталізацію матеріалу. Ми вже згадували про підрозділ 3.1 у зв'язку з питанням традицій. Відзначимо, дисертант представив у цьому розділі широкий опис і аналіз дизайнерської практики Лівану у галузі житлового будівництва і прийшов, зрештою, до конкретних висновків. Зокрема, він вказує, що у сучасному малоповерховому будівництві спостерігається певна спадкоємність традицій, а саме:

- відкритість простору назовні, його наповненість природним світлом;
- використання арочних мотивів у декорі стін та предметів інтер'єру;
- наявність терас та балконів, що розташовуються на протилежних сторонах оселі;
- відкритість гостьової зони;
- наявність фонтану всередині приміщення;
- зберігається традиція функціонального зонування житлових приміщень, зокрема, зберігаються зони приватного користування, а також загальна зона для спілкування родини.

Разом з тим дисертант вказує і на зміни, що відбулися в інтер'єрі ліванського житла, а саме:

- сучасний інтер'єр, характерний відходом від периметрального розташування меблів;

---- на сучасному етапі істотно змінилися сценарії освітлення будинків:

трійчасті аркові вікна змінилися на панорамні;

---- в сучасних оселях освітлювальні прилади використовуються не лише для власне освітлення, але й для суто естетичних ефектів;

---- з сучасних ліванських інтер'єрів практично зникли вітражі.

Ось такі основні ознаки спадкоємності і змін відзначає автор дисертації у підрозділі 3.1.

Зміст розділу 3.2 є, по суті, продовженням попереднього. У ньому автор характеризує провідні тенденції у сучасному дизайні житла. При цьому виділяє три найголовніші, які базуються на неокласичному, модерністичному та синкретичному підходах. По кожному із вказаних підходів автор виконує змістовні і вичерпні дослідження.

Підводячи загальні підсумки дисертаційного дослідження, дисертант формулює вісім основних висновків, у яких в стислій формі викладає найсуттєвіші результати роботи. Дисертант демонструє досконале володіння науковою мовою, здатність виконувати якісний аналіз, робити адекватні акценти, коментарі. Текстова частина дисертації завершується списком використаних літературних джерел. Їх всього 150, це чимало, і навряд, чи всі вони використані насправді. Тому автор міг окремо виділити саме використані джерела, а всі інші подати як такі, що просто стосуються теми дисертації. Зауважимо, це доволі поширений підхід до подачі списку літератури, на який рідко звертають увагу опоненти і не вважають його недоліком.

Нарешті, останнє. Ми вже засвідчили свої враження від ілюстрацій. Хочеться ще раз підкреслити, ілюстративний додаток – надзвичайний, він дає найяскравіші уявлення про об'єкт дослідження. Його можна вважати незалежним і висловити слова поваги дисертантові, який завдяки альбому ілюстрацій підтвердив свою наукову кваліфікацію, зумів повною мірою показати матеріал дослідження.

Вважаю, що в особі п. Кобейсі Хішам Хасана маємо сформованого науковця-мистецтвознавця, який здатний активно реагувати на мистецький процес, виконувати дослідження, здійснювати істотні внески у сферу мистецтва

дизайну. Виконана ним дисертація за змістом і формою відповідає всім вимогам, що висуваються ВАКом України, а її автор, Кобейсі Хішам Хасан, заслуговує на присвоєння йому наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – дизайн.

Офіційний опонент, професор,
Доктор мистецтвознавства,
професор кафедри дизайну
та основ архітектури
НУ «Львівська політехніка»

/Боднар О. Я./

Підпис проф. докт. мист. О. Я. Боднар

Львів. політех. Б.С.Черняк